

Список літератури

<http://www.archdaily.com/>

1. http://www.e-architect.co.uk/oxford/ashmolean_museum.htm
2. <http://travelsphere.ru/ispaniya/kyltyra-ispanii/myzei-prado.html>
3. http://www.worldarchitecturenews.com/index.php?fuseaction=wanappln.projectview&upload_id=2058

Аннотация

Проблема расширения музеев в мире приобретает актуальность в связи с увеличением коллекций и недостатка экспозиционной площади, которые находятся в постоянном противоречии. В статье рассматриваются вопросы планировочных схем пространственного построения музейных расширений, приведенные мировые примеры решения и их анализ.

Ключевые слова: музеи, расширение музеев.

Annotation

The problem of an enlarged museums in the world aktualnocti gets in touch with the increase in collections and lack of exhibition area, which are in contradiction postiyinyomu. The article examines the patterns of spatial planning extension of museum construction, are examples of global solutions and their analysis.

Keywords: Museums, museums extension.

УДК 725.824

Ю.В.Король,

асистент кафедри теорії архітектури КНУБіА

ТИПОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КІНОТЕАТРІВ

Анотація: в даній публікації розглядаються питання формування архітектурної типології кінотеатрів та висвітлюються сучасні тенденції їх розвитку.

Ключові слова: сучасні тенденції, архітектурна типологія, класифікація кінотеатрів, широкоформатна система, пропорції екрану, 4D кінотеатри, експлуатаційні особливості, об'ємно-просторова композиція, багатофункціональні комплекси.

Кіно відносно молодий вид образотворчого мистецтва, який за досить короткий час став наймасовішим. Стрімкий технічний прогрес 19 століття створив умови для отримання на екрані рухомої фотографії. Перші фільми демонструвались в якості атракціону в кафе, на виставках, на ярмарках, в

магазинах, тощо. Бурхливий розвиток кіноіндустрії спричинив до появи нового типу громадської споруди - кінотеатру.

Мета даної публікації це - висвітлення питань формування архітектурної типології та сучасних тенденцій розвитку кінотеатрів.

Кінотеатр визначається як будівля призначена для показу глядачам кінофільмів, будівля основним приміщенням якої є кінозал, чи декілька кінозалів.

Поява кінотеатрів, як окремого типологічного виду громадських будівель, не стала на заваді подальшої інтеграції залів для кінопоказу в структури різноманітних культурно-видовищних, спортивно-оздоровчих і навіть торгових громадських об'єктів. В сучасній практиці демонстрацію кінофільмів для масового глядача здійснюють в:

- кінотеатрах;
- кінозалах, що знаходяться в складі інших громадських споруд;
- універсальних глядацьких залах з функцією кінопоказу в складі інших громадських будівель.

Універсальні глядацькі зали крім кінопоказу розраховуються на проведення концертів, театральних вистав, зборів, конференцій, лекцій, тощо.

Перші масові кінотеатри будувались однозальними по принципу театральних: партер, яруси та балкони з трьох сторін, великі вестибюлі з гардеробами, ємкість залів до 6000 місць. З плином часу однозальні кінотеатри втратили яруси, балкони, гардероби, пройшовши певні еволюційні зміни дійшли до наших днів. Доречі, однозальні кінотеатри на території Радянського Союзу отримали найбільше розповсюдження.

Коли збільшення місць в кінотеатрах стало абсурдним, з'явилися будівлі з двома та більшою кількістю залів. Перший двозальний кінотеатр на території Радянського Союзу будувався за проектом архітектора В.П. Рикова в Києві на Червоноармійській - 19. Однак Вітчизняна війна перешкодила закінченню будівництва і у 1952 році недобудовану споруду було переплановано на тризальний кінотеатр «Київ», що і понині працює.

Першим же побудованим двозальним кінотеатром вважається кінотеатр ім. Т.Г.Шевченка в місті Донецьк в 1939 році, котрий після чергової реконструкції у 1969 році став першим чотиризальним кінотеатром на теренах СРСР.

З розвитком кіноіндустрії на початку 60 років ХХ століття в США почали виникати кінотеатри з все більшою кількістю невеликих за ємкістю залів. Такі кінотеатри набувають розповсюдження через ряд переваг, а саме: глядачі найкомфортніше себе відчують в невеликих залах на 80-120 місць; декілька залів дають можливість вести гнучку репертуарну політику з одночасним

показом різних фільмів, або демонстрацією одного фільму в різних залах і інтервалами 20-30 хвилин.

Нині у світовій практиці сформувалась єдина класифікація кінотеатрів за кількістю залів їх поділяють на:

- однозальні (single screen)
- багатозальні.

Багатозальні кінотеатри в свою чергу поділяють на:

- мініплекс (miniplex) -2-7 залів;
- мультиплекс (multiplex) -8 -15 залів;
- мегаплекс (megplex) -16 залів і більше.

За час існування кінематографу виникло чимало кінотеатрів р залами різної ємкості. Сучасна міжнародна практика зали з функцією кінопоказу за кількістю місць в глядацьких залах поділяє на :

- менше 60 місць - відіокабіни, VIPкінозали, 4Д кінозали;
- 60-300 місць – рекомендована місткість для сучасних кінотеатрів;
- більше 800 місць - зали багатоцільового використання, з функцією кінопоказу.

Кінотеатри теж класифікуються за кількістю глядацьких місць в кінозалах.

На терені Радянського Союзу масові типи кінотеатрів будувались за типовими проектами, за нормативними документами їх будівлі поділялись на:

- однозальні на 150, 200, 300, 500, 800 місць;
- двозальні на 200+300, 300+500, 500+800 місць;
- три та чотирьохзальні на 100+200+300(500), 100+200+200+300(500) місць.

З часу виникнення кінематограф знаходиться у постійному розвитку: з'явилися звук, колір, збільшилися розміри зображення, з'явилися стереозображення та стереоакустичні системи. В процесі вдосконалення було винайдено ряд різних форматів кінозйомки та кінопоказу.

Найбільш розповсюдженою для демонстрації фільмів у свій час виявилась кіноплівка шириною 35 мм із звичайним «класичним» співвідношенням сторін кадру 1:1,37. Згодом з'явилися широкоекранні фільми, котрі знімаються на туж таки 35мм плівку за допомогою спеціальної насадки, котра зжимає під час зйомки, та розтягує по ширині під час проєкції зображення. Пропорції зображення широкоекранних фільмів становлять 1:2,35.

Поряд з економічною широкоекранною системою, з'явилась система більш якісної демонстрації фільмів – широкоформатна, котра використовує плівку у двічі ширшу – 70 мм. Зображення збільшили і по ширині і висоті з пропорцією кадру 1:2,2.

З виникненням та розвитком телебачення з'явилась необхідність в уніфікації систем теле- та кінопоказу, що призвело до використання псевдо широкоекранної системи зі звичайним однак зменшеним за висотою «кашетиrowаним» кадром що має пропорції зображення 1: 1,85.

На сучасному етапі розвитку кіноматографа існує п'ять основних видів демонстрації фільмів на площинний, з чітко визначеними пропорціями

екран:	пропорції екрану
- звичайний екран	- 1 : 1,37
- кашетирований	- 1 : 1,85
- «кінотон»	- 1 : 2
- широкоформатний	- 1 : 1,22
- широкоекранний	- 1 : 2,35

У пошуках нових виразних засобів кінематографу у 50-60 роки ХХ століття було винайдено стереоскопічні кінотеатри з проекцією на циліндровий екран та напівсферичний екран. Для відтворення тривимірного (стереоскопічного) зображення в таких кінотеатрах завжди використовуються спеціальні окуляри, з кольоровими або поліризованими фільтрами. Стереофільми при цьому знімаються за двома принципово різними технологіями перша з яких передбачає кінозйомку на двох плівках, друга – фіксацію на одній плівці двох кадрів (стереокадри). Досі йдуть розробки та пошуки у цьому напрямку, були винайдені так звані 4D кінотеатри, які за допомогою спеціальних пристроїв передають вібрації, запахи тощо. В процес виготовлення та демонстрації кінофільмів сьогодні активно впроваджуються нові комп'ютерні технології, кінематограф переходить на цифровий формат.

Сучасні кінотеатри за форматом показу кіно поділяються на:

- звичайні;
- широкоформатні;
- широкоекранні;
- стереоскопічні;
- панорамні.

За своїми експлуатаційними особливостями кінотеатри поділяються на постійні та сезонні. Сезонні або ще їх називають літніми бувають закритими та відкритими.

Відкриті кінотеатри проектуються в легких конструкціях інколи без даху, як правило будуються в рекреаційних зонах.

До відкритих типів відносяться автокінотеатри – будівлі просто неба для автомобілістів, виникли в Америці ще у 30х роках ХХ століття і є однією з «візитівок» саме Америки.

Перші кіноустановки були мобільними, їх легко можна було переміщати з одного приміщення в інше, перевозити з одного населеного пункту в інший. Кінотеатр, як новий вид громадської будівлі міг з'явитись далеко не у кожному населеному пункті. Тому поряд з розвитком сітки стаціонарних кінотеатрів розвивались мобільні. Під мобільні кінотеатри прилаштовувались залізничні вагони, річкові баржі тощо. Кіноустановками та спеціальним обладнанням облаштували автомобілі, перетворюючи їх на, так звані «кінопередвижки», за допомогою яких можна було швидко організувати кінопоказ просто неба, наприклад, хліборобам чи військовим прямо в полі. З масовим розвитком телебачення потреба в мобільних кінозалах та кіноустановках значно зменшилась.

В крупних містах де існує розгалужена сітка кінотеатрів їх класифікують за репертуаром - кінотеатри фільму:

- художнього;
- документального;
- науково-популярного;
- дитячого;
- повторного;
- вітчизняного;
- на іноземній мові

В залежності від типу населеного пункту, кількості населення та згідно с концепцією його соціально-економічного розвитку планується будівництво тих чи інших громадських споруд, в тому числі і кінотеатрів.

В селах та містах практикують будівництво універсальних глядацьких залів (крім кінопоказу проведення концертів, театральних вистав, зборів, конференцій, лекцій) або кінозалів в складі інших громадських споруд (клубів, будинків культури, адміністративних будівель тощо).

В містах формують систему громадських центрів, яка включає в себе загальноміський центр, центри планувальних районів (зон), житлових та промислових районів, зон відпочинку, торгово-побутові центри повсякденного використання, а також спеціальні центри. Кожному з цих центрів відповідає визначена ступінь обслуговування: місту - епізодичне обслуговування; будівництво кінотеатрів здійснюється у центрах житлових районів і загальноміських центрах.

Кінотеатри житлових районів не спеціалізуються по виду обслуговування, а загальноміські можуть мати той чи інший вид спеціалізації (за репертуаром, системі кінопрокату, віком глядачів, тощо). Перспективним являється розвиток мультиплексів – багатозальних кінотеатрів з невеликими залами.

Функціональним та композиційним ядром кінотеатру є безумовно глядацький зал. Архітектурно – планувальне вирішення залу визначає об'ємно-планувальну структуру будівлі в цілому. Глядацькі зали кінотеатрів повинні забезпечити:

- комфортабельне розташування глядачів;
- можливість бачити весь екран без відчутних викривлень;
- хорошу акустику;
- зручне наповнення залу ;
- безпечну евакуацію глядачів.

Різні за якістю зони глядацьких місць представляють собою сферичні поверхні овальної форми що розширюються від екрану. Чим більше місць в глядацькій залі попадає в зони кращої якості, тим він комфортабельніший та рентабельніший. Найбільш оптимальні форми залу в плані ті, що за своїми обрисами слідує за обрисами зон глядацьких місць (овальні, шестигранні та інші подібні). Простота конструктивних рішень та задовільні показники зорового сприйняття сприяє поширенню прямокутних залів (особливо в масовому будівництві). Об'ємно – просторова композиція будівлі кінотеатру виростає на основі композиції її внутрішнього простору та композиційних містобудівних особливостей конкретного місця будівництва.

За взаємо розташуванням глядацьких залів та фойє кінотеатри поділяються на дві композиційні схеми:

- горизонтальну – де фойє та зали розташовуються в одному рівні першого поверху;
- вертикальну – де зали розташовуються над фойє та іншими допоміжними приміщеннями.

Горизонтальна схема найбільш розповсюджена, натомість вертикальна характерна для крупних кінотеатрів котрі розташовані на затиснених ділянках та серед багатоповерхової забудови.

В однозальних кінотеатрах використовуються так звані торцевий та фронтальний композиційні прийоми взаєморозташування фойє та глядацького залу. Торцевий прийом закладається в тому що, вестибюль, фойє та зал розташовуються послідовно на головній осі будинку, створюється парадна анфілада. Однак головний об'єм залу за цієї композиції відноситься в глибину, не проглядається з головного фасаду, довгий та вузький об'єм будівлі, виходи розташовані в глибині ділянки. Різновидністю цього прийому є розташування фойє зі сторони екранної стіни залу.

Фронтальний композиційний прийом з розташуванням фойє вздовж довгої сторони глядацького залу кінотеатру дозволяє найбільш чітко

згрупувати всі необхідні приміщення, при цьому на головний фасад виносяться парадні часто дворівневі простори вестибюлю та фойє.

Багатозальні кінотеатри мають більш складну композиційну схему взаєморозташування приміщень, з'явилися інші композиційні можливості при використанні для фойє та кулуарів просторів між залами. В таких кінотеатрах бажано розташування кіноапаратних в єдиному блоці – що дозволяє більш ефективно використовувати приміщення забезпечення кінопоказу. Різноманіття архітектурно-планувальних та композиційних прийомів, використання нестандартних конструктивних рішень, в поєднанні з декоративними оздоблювальними матеріалами та елементами монументального мистецтва ставить архітектуру кінотеатрів в ряд знакових – акцентних будівель. Своєрідна цільна форма на протигагу дрібночарунковій структурі житла, з використанням елементів реклами надають кінотеатру риси унікальності, необхідні для закладу культури. Важливим завданням в удосконаленні закладів культури, якими є кінотеатри, являється врахування традицій та стильових особливостей Української архітектури.

Сучасний кінотеатр перетворюється на розважальний центр з все більшою кількістю невеликих за ємкістю кінозалів, безліччю інших розваг і обов'язковим «консесейшном» - кафе або кінобарами. Нині і розваги, і «консесейшн» розглядаються вже як обов'язковий елемент інфраструктури, що приносить дохід в розмірі від 40 до 60% грошових надходжень кінотеатру. У наш час будуються комплекси котрі суміщають в собі культурно-видовищні, спортивно-оздоровчі та торгові функції. Сьогодні близько 95% багатозальних кінотеатрів відкривається саме у складі об'єктів торгівлі. Це вже переходить на новий якісний етап проектування, будівництво комплексів з суміщеною функцією.

Одже, процес удосконалення типологічного ряду кінотеатрів відбувається безперервно, по скільки технологія виробництва та демонстрації стрімко змінюються. Основна тенденція сьогодення в розвитку кінотеатрів – це їх перетворення в багатофункціональний комплекс з низкою кінозалів невеликих за ємкістю. Динаміка постійних типологічних новацій вимагає створення для комплексів з функцією кінопоказу адаптованих архітектурних просторів з можливостями швидкого реагування на всі удосконалення.

Література

1. Гельфонд А.Л. «Архитектурное проектирование общественных зданий и сооружений» - М.: «Архитектура-С», 2006. – 123с.-146с.
2. И. Е. Рожин, А. И. Урбак «Архитектурное проектирование общественных зданий и сооружений», второе издание – М.: «Стройиздат», 1985. 202с.-218 с.

3. Н.П.Биликин, А.В.Рябушин «История Советской архитектуры» - М.: «Стройиздат», 1985, – 124 с.-133 с.

Аннотация

В данной публикации рассматриваются вопросы формирования архитектурной типологии кинотеатров и освещаются современные тенденции их развития.

Ключевые слова: современные тенденции, архитектурная типология, классификация кинотеатров, широкоформатная система, пропорции экрана, 4D кинотеатры, эксплуатационные особенности, объемно-пространственная композиция, многофункциональные комплексы.

Annotation

This publication deals with the formation of architectural typology of cinema, and highlights the current trends of development.

Keywords: current trends, architectural typology, cinemas classification, large system, the proportions of the screen, 4D theater, the performance features, volume-spatial composition, multi-complex.

УДК 711

А. В. Коломєйцев

*аспірант кафедри дизайну та основ архітектури
Національного університету „Львівська політехніка”*

**ПРИНЦИПИ ЛОКАЛЬНОСТІ ТА УНІВЕРСАЛЬНОСТІ
АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОГО ВИРІШЕННЯ СПОРУД
(НА ПРИКЛАДІ ПРЕЦЕДЕНТІВ З ІСТОРІЇ АРХІТЕКТУРИ
XX-ГО СТОЛІТТЯ)**

Анотація: в статті запропоновано диференціацію архітектурно-планувальних вирішень у відповідності до реалізації принципів локальності та універсальності, що, в свою чергу, передбачають їх фіксованість або не фіксованість в каркасі конкретного простору та/або часу. Прослідковано необхідність врахування принципів локальності при визначенні дисциплінарних меж архітектури. Розглянуто особливості реалізації принципів локальності та універсальності на практиці та природу їх взаємозв'язку.

Ключові слова: місце, простір, час, локальність, універсальність.

В межах західної та вітчизняної теорії архітектури вже давно присутня думка про наявність поділу того, що в академічній царині розуміється в якості єдиної архітектурної дисципліни на дві окремі сфери, які часто називають сферою власне архітектури та сферою «простого будівництва». Білл Гіллієрс, для прикладу, вважає, що архітектура, на відміну від простого будівництва у